

Zatweefchu Awises.

Nr. 3.

Zettortdeenâ 19. Januari.

1861.

Awifchu - sinuas.

Pehterburga. Muhsu Kungs un Keisers ezehlis Kummiffioni, kas lai isdehd derrigus padohmus par jauneem likkumeem, kas pawehl, ka un kahdas nodohschanas buhtu janemm no brandwihna. Kad pee tam arri waijaga buht jawadai flunstigai leetai, ar kurre warretu nolemt, kahds kas brandwihns un zil wianna irr, kas tohp dedsuahs un par kurre buhs jamakfa ta muita, tad arri 4 augsti mahzitus wihrus no Pehterburgas Akademias Lenzu, Kupperu, Jakobi un Brittschu aizinajufchi pee schihs Kummiffiones. Lihds schim wiffas zitâs Gubernementis brandwihna pahrdohschana ne bij tahda, ka pee mums Kursemmê un Widsemme, bet leeli pekteri no Krohna to rekti brandwihnu isdohd ihreja par leelu naudu, un tad tikkai scheem bij brihw brandwihnu pahrdohd par nospreestu tirgu. Augstais Keisers to nu wairfne griiboht, un pawehlejis scho buhschannu pahretaischoht labbaki. Dsird ka jaw schinni gaddâ fahlschoht Leischos semneekus brihwus atlaist. — Pehterburgas pilfatâ taisfchoht taggad 3 eisenbahnes, kur ar sirgeem warreschoht braukt; tad tur wairf ne waijadsefchoht tahs leelas dilischanses (Dunnibus), kas pa pilfata eelahm taggad brauz. — Kreewusemmê Septempera, Oktobera un Nowembera mehnesis 1860, 3 tuhft. reises ugguns-grehks bijis un ar to 2 millj. 2 simts tuhft. rubelu flahdes notizzis. — 2trâ Nowemberi muhsu Keisers ar Rihnas Keiseru nospredufchi, kur un kahdeem buhs buht teem rohbescheem ne ween pee Amures semmes, bet arri stary wiffu Kreewu un Rihnas walstim, kur schee kohpa fa-eet. Gezehlufchi ihpafchu Kummiffioni, kas rohbeschus noweddihis un apfihmehs.

Wahzsemme. Sakschu, Pruhfchu un wehl zittas waldischanas isteikuschas, ka nu jaw par

dauds ilgi zeetufchees ar Dohneem, kas Schleswig-Dlkeines (pee Wahzu walstu-beedribas peederrigas) semmes tif aplam kalpino. Ja Dahni ar labbu ne klauwifchoht, tad wiffa Wahzsemme nahfschoht ar warru un spehku. Par to nu Dahni taunojabs, un teizabs ar kurre turretees prettim, arri jaw fahfoht jawu spehku pa juhu un semmi us kareu fataifht gattawu. Wahzsemneekem naw kareu-luggu, tikkai Pruhfim nezit luggu, turprettim Dohneem labs luggu-spehks, ar kurreem tee, tad tapat ka 1848 un 1849tâ gaddâ, zerre apgrubtinahd Pruhfchu un Mecklenburgas un Libekes ohstas muhsu Austruma juhra, ir Oldenburgas, Brehmes un Pruhfchu ohstas Seemela juhra. Dahni arri stipri zerre us Galantes un Syrantfchu paligu, jo zittadi tee gan ne dohmaht ne warretu turretees prett leelas Wahzsemmes spehku. Tâ tad nu Italia un ir te karsch schogadd' gaidams un Deems finn ka ees Unguru semme, kur par dauds nemeerigi, un nekas teem naw labs deesgan, jebfchu Gistrikeeru Keisers Ungureem jaw dauds wairak taggad nowehlejis un arween wehl nowehl, nekâ kahds bij zerrejis un dohmajis, ka dohs un dabbuhs. Tahda ta pasaufe! Jo dohd un irr, jo grihb un ne paleef ar meeru!

Seemel-Amerika. Taggad Awises stahsta, fabeedrotu walstu Presidents Buchananas isteizis, ka Deenwiddus-Karolinai ne wehleschoht atschirtees, bet ar warru peespeedifchoht palikt pee leelas walstubeedribas. Nemschoht ka nehmis tohs peenahfamus Krohna nodohschanas, Krohna mantu un leetas tur pasargaschoht, un kareu-luggus tamdeht fuhfifchoht turpu. Arri 10 tuhft. saldatus grihb dabbuht, ka tahs neklaufigas walstis warroht jawaldiht. Turprettim atkal winnas walstis paleef pee sawa prah-ta un sagahda wiffas kareu-leetas! Tâ tad nu taisfahs deemschehl karsch stary brahtu tautahm! En-

lendereem un zitteem tas nebuht ne patihl, jo teem tur irr leela andele; no turrenes minnu pabrihki dabbu bohwillu un wiffa Giropa dauds zuffura un zittas tahdas leetas, kas mums ir schè waijaga.

Italia. Rohnisch Pranzis ar Sardinjeri pameeru nu faderrejis libds 19tam Janwarim un Sprantschu karra-fuggi bes weena, aisgahjuschi no Gaetas ohstas. Sardinjeru fuggi tur nu no-ees, un tà ka pameera deenas pagahjuschas, tad Gaetu gan fahs bombarderecht pa juhru un semmi. Neapeles walts kalnòs, Ubrutschòs, ir Kalabrias un zittas Gubernementis Prantschu draugu pulks wairojahs, spehka aug un Sardinjeru saldateem tur gruhts darbs prett scheem. Reschehligi schòhs gan kauj un noschauj, bet naw sawaldijami. —3.

Par Runceschu rohnu meddischanu.

(Skattées Nr. 2.)

Tiivat masais tà ir leelais rohnis waffara usurras juhras kraftu tuwumà un gull us leeleem almineem, gribbedami faulè silditees; seemà tee paleef leddus mallà, jeb brauz ar peldoscheem leddus-gabbaleem aplahrt. Us leddus rohni dsemdina Janwara un Webruara mehnesi sawus behrnus; fagruhduschus leddus-gabbalus, blakam kurreem puttena laika ihsti sneega-kalni fazefahs, tee ismekle par sawu raddibu weetu un sildina sawus behrnus 2 mehneschi. To leelo rohnu behrni peedstinst alli un tohpohht zaur kattu sildinashanu sawas mahtes 6 mahzinas smaggaki. Tee irr papreeksch balti tà sneegs, bet lohti glehwi; ritten-rohna behrni, kas arri ar baltu gaxe-spalwainu kaschoku aplahrti, peedstinst redsofschi un irr wairak schigli un lunkaini. Pehz 4—5 deenahm tee jaw mehgina, no saweem wezzakeem wadditi un ar winnu paligu, peldeht, un eefahl drihs paschi uhdeni par sawu barribu gahdaht. Drihs tee fakert tahs schiglakas siwis, un ka tee baddu ne mirst, israhda winnu pahreleeks taufums. PEE sawas guttas-weetas rohnis arweenu, ir siprakà falnas laika, turra zaurumu wakkà, kurrea tas, kad tas dohma kahdas breefmas redseht, jeb barribas dehlf, eefezz. Schim zaurumam wissapfahrt irr daschaddòs tabtumòs masi appaki zaurumi, pee kurreem rohnis alla-

schin pehz kahdahm minutehm jeb pehz weerendel stundas nahf dwaaschu wilkt. Schòhs eeraddumus waijaga sinnaht meddineekem, kas scho brangu meddijumu gribb rohka dabbuht. Schè nu ismett pehz rohneem stiprus tihklus, eefitt ahkus tannis alminòs, fur rohni mehds gulleht, jeb breeu uhdeni, kamehr tee tohs (ar lohdi) warf noschaut. Us leddus rohnus kauj ar pee strikkeem peefekteem spizzeem dselscheem, kurreem atahki irr, dsenn tohs ar sunneem jeb peeleen teem gulloht un nositt tohs us deggunu sisdami. Kad pawaffara leddus fahf kuhst, un stipras aukas leddus gabbalus pee krasteem dsenn, tad rohnu-meddineeku pfaunamais laiks. 4 libds 5 wihri sagahdahs us weenu meddischanu kohpa, ko daschu reis dauds deenas dsenn, usmekle leddu tohs zaurumus, fur rohnu behrni gull un isklisht us daschadahm puffedem; bet waffara tee atkal wiffi farohdahs ar sawu meddijumu juhmallà jeb zittà norunnatà weeta. Te Runceschi usrikte sawu masu ar dselses fleezehm apstistu laiwu (ar ko tee pa leddu un pahr ne-aisfalluschahm juhreas-straumehm pahri brauz), appaksch kurreas tee labbu un meerigu guttas-weetu atrohd. Kad kahds meddineeks truhst, tad tam dohd sismi zaur schauschanu jeb ugguni. Kad wehjsch irr pahrgreesees, tà ka leddus no krasteem afschkirrahhs, tad meddineeks usmekle kahdu afschkirruschòhs zeetu leddus gabbalu, usschstahs us ta pascha nu airo ar sawu rohna-dselstee krafta jeb us zittu pussi; bet daschu reis tas arri tohp juhra eedsihts, tà ka tas til pehz dauds breefmahm nahwei isbehg. Kad leddus zaur sipru juhreas wehju zekahs un ar leelu sprahgschanu saluhst un no ta pee krasteem peefalluscha grunts leddus afschkirrahhs, tad gan irr no kahdas klints juhmallà smukka isklatta, tà tee leddus kalni, no kurreem uhdens zaur tuhstoschahm schkirbahm un zaurumeem isschaujahs, lihgodamees lihgojahs, kamehr beidscht weens uhdens-klajums no ohtra atdallaha, papreeksch sillas ahderes, tad plattas srihpas rohdahs, kas papreekschu rahdahs gluddenas, pehz leddu sakkani wilni ar balteem puttu-krohneem mehtati tohp, kamehr tee par juhreas straumehm paleef. (Zurplikam beigums.) —ld.

Kahds wahrds par raksteem.

Bij semmes wirsü tee laiki, fur weens ar ohtru ne warreja zittadi drohschi fasinnatees, ka tiklai mutte prett mutti ar winnu sarunnadamees. Tad atkal atnahze pamajam tee laiki, fur weens ohtram grahmatu laide, kas tomehr daudstreiis ilgi klijjoja apkahrt, lihds winna tam flua rohläs, lam winna bij rakstita. Taggad ne ween pasta buhschana daudi jo labbi eegrohsita, tä ka grahmatas aplam wairs ne warr sust un ahtri no-eet sawä weeta; bet arri gar telegrawa drahta sinuas noskreij par simts juhdscham no weena pee zitta tikpat ahtri gandrahs, ka kad weens ohtru warretu faredseht un safaukt. Bet tas wehl naw deesgan. Bilweks arri irr isgudrojis to flunsti, ka weens pats us ihfu brihdi ne ween weenam ohtram, bet wissai pasaulei sawas dohmas, sawu pamahzischanu jeb usfaukschenu warr pasludinaht un sinnamas darriht zaur grahmatahm un Awisohm. Wiasch ar saweem drukkateem raksteem pahrsstaiga wissas mallu mallas, lihgsimibu un behdas, pamahzischanu un apmulkinaschenu, apmeerinaschenu un sarihdischenu wissur nonesdamas. Us tahdu wihs wissa pasaule, kas ween lassihht mahk, irr paliklusti ka par leelu tirgus plazzi, fur katrs sawas gudras woi negudras dohmas warr dahwahht, fur daudstreiis wihrs ar wihru zaur raksteem fakihwejahs un weens ohtru daudstreiis it lo wehrti sapluhka, jebichu weens ohtru warrebucht muhscham ne redseht ne reds, un weena balsä ne muhscham ohtra aufis ne eeskreij. Labbi ka affinis ne teff. Tapehz arridsan katrs prahstigs zilweks, kas ne raksta wiss leeka gohda pehz, bet pateesi schkeet sawu padohmu gudru un lassitajeem derrigu effam, drohschi ar saweem raksteem us plazzi dohdahs; un kad winnam rohnahs kahds prettineeks, kas winnam taifni ar saweem raksteem peerahda, ka wiasch laut ka missejees, wiasch teescham ne ees wis par to launotees, bet wiasch wehl labprahht gohdu dohs sawam prettineekam, ka tas ne kahwis lassitajeem nederrigu mahzibu par derrigu peenemt; un kad atkal winnam prettineeks rohnahs, lam fittoht speekitis gaisa pahrluhst, kas wainas zeff, fur wainas naw, jeb kas, bes wahrdisas tum fa

drohschs garrus sohbus ween rahda, wiasch miht i kluffu zeech un pasmeijahs, labbi sinnadams, ka prahstigi lassitaji gan sinnahs ischkirt, kurram taifniba. Ta kahds mums pasihstams zilweks ohtru itt netihschu ar sawu grahmatu bij cekaitinajis. Behzak dabbuja dsirdeht, ka prettineeks leelijees, ka winnam sawas pusses Awisohu rakstitajus usrihdisehcht. Smeedamees schis atteize: „Labbi, tad redsehm, woi wiasch derr sunnu puisim.“ — Tä darra prahstigs rakstitajs. Bet sinnamas, kad puhslis, leekas gohda kahribas pahrnehts, ar saweem raksteem us plazzi dohdahs, jeb kahds ahtraputra, lam ta gudriba, lo wiasch itt karstn par weenu gallu eestrehbis, pascham prahsta maj lo pabarrejusi, tulihht par ohtru gallu skreij lauka, — tahds, kad winnam prettineeks rohnahs kahdu wainu peerahdus, skaidri no prahsta eet ahra. Meera mihtotajs buhdams muhsu lassitajs warrebucht sazjehs: „Tad lai jelle katrs raksta, ka kuresch mahk un grubb! Kam tad nu ees ar winnu dumpi zeff! Ja winna raksti derrehs, tad winnus pirks un lassihhs; ja atkal ne derrehs, paliks nepirkti un paudim ne isklichduschi.“ — Tä jau daschu effam dsirdejuschi ohtru meerinajam, kad schis spalwu peespiজেজা, taifidamees kahdai grahmatai wainas peerahdiht. Bet schahdam minnetajam naw wiss wiszaur taifniba. Kad kahda plazzi buhs diwi wihr, weens, kas prahstigi runna, norahdams kas norahjams, flawedams kas flawejams, — ohträs ottal, kas besprahstigi, beskaunigi, wisseem pehz muttes runna, zikko lohku mehli turredams, — blend, ap kurru wairak klausitaji sapulzefees? — Täpat tas irr ar raksteem. Kautkurri raksti, lai wehl jo derrigi, kad ween winni prassa zikko galwas lausischanas, jeb kad winni kahdu tam brihscham kahjenu grehlu woi gekki u norahj. ne muhscham tik daudi pirzeju tulihht ne atraddihhs, zil to, kas to sluddina, pehz lam lassitajeem wairak aufis nees. Tam leelalam lassitaju pulkam deenu muhschu pee norihschanas gan irr strausa putna dabba, bet ne pee wehdera stipruma. Strausa putns, lo ween reds, rihj dibbenä, un pehzak, lai buhtu ir ohgtu jeb glahses gabbalu norihjis, to stumj atkal

ahra, fawas eefſchas tälabbad wehl ne maitajis. Bet laffitajs, nederrigas ſinnas un mahzibas norihjis, fahf ſirgt. Woi tad nu prahrigs laffitaju draugs, kad kahdi jauni nederrigi rakſtu us plazzi iſkaiſiti, warr palift preefſch laita ne ſauzis: „To ne rijat eefſchä; tas tewim tiklai fahpes darrihis, zitta neneeka?“ — Ne, tapehz naw brihw kluffu zeeft, kad kahdas nederrigas ſinnas jeb mahzibas zaur rakſteem iſklibſt. Turreju ſchihſ fawas dohmas iſteikt, lai muhſu laffitaji, ja winnu azzu preefſchä zitteem rakſtitajeem kahda ſadurſchanahs zekahs, labbi ſinn, kahds tas karſch.

Brasche.

Par grahamatu krahjumeem.

Preefſch kahdeem fimts gaddem bij Latweeſchu wallodä lohti maſ grahamatu. Tahdas ween til bija, kas preefſch kriſtigas tizzibas uſkohpſchanas derreja: Bihbele, dſeefnu graham., ſpreddiku grahamata, katkiffis un ahbeze. Wezzais Stenders bija pirmais, kas nepeekuffis publejahs Latweeſcheem arri zittas derrigas grahamatas preefſch prahta zillaſchanas ſaraktſiht. Peeminnu no ta leela pulka tiklai Stendera maſo Bihbeli, augſtas gudribas graham., paſalkas un ſingu luſtes. Wezzais Stenders bij Latweeſchu wallodas tehws un ruhpigs lohpejs, winſch arri bij Latweeſcheem pirmais zekka rahditajs us gaiſmu un gudribu. Pehz wezza Stendera daſchi zeen. mahzitaji un zitti kantas mihtotaji daſchadas derrigas grahamatas Latweeſchu wallodä ſaraktſija. Un ſchinnis laikds, kur Latweeſchi jo kahri palikkuſchi pehz grahamatohm, arri grahamatu pulks gaddu no gadda wairojahs. Bet arri daſcha zitta leeta grahamatneekem par labbu dauds zittabi pahrgroſſijufees. Wehl ne wiſſai ſenn Latw. grahamatas tur ween til pahrdewe, kur tahs bij drikketas, woi nu Jelgawä pee Steffenhagena jeb Mihgä pee Häckera un Müllera.

Taggad itt wiſſas grahamatu bohtis Jelgawä, Mihgä un Leepajä warr dabbuht nopirkt itt wiſſa-

das Latw. grahamatas. Bet arri wehl zits labbums grahamatu mihtotajeem peerraddees klah.

Latw. draugu beedriba ſagahdaja ar leelu pulhinu 1859tä gaddä leelu graham. krahjumu, Jelgawä, Latw. Uwiſchu namnä. Tur neween warr dabbuht wiſſadas Latw. grahamatas nopirkt, bet arri tee, kam tiht un kas Jelgawas tuwumä mahjo, warr dabbuht par puſs rubuli gadda maſſas itt wiſſadas derrigas grahamatas leeneht un laſſiht.

Man dohnaht, tahdas laſſiſchanas beedribas geldetu ſchinnis laikds katrä draudſe jeb pagafſtä eezelt. Grahamatu laſſitajeem no tam daſchadi labkumi nahtu: winnu prahts jo deenas wairak peenemtohs gudribä un atſiſchana un daſch wallas brihdis taptu jauki un derrigi pawaddihts. Zeen mahzitaji, ſkohlmeiſteri un teefas ſfrihweri, woi ne warretu ſcho leetu ſawä draudſe jeb pagafſtä mehginahht eezelt? Pee tahda grahamatu-krahjuma eezelſchanas gan waijadſetu 3 leetas: 1) Nauda, ar ko warretu grahamatas ſapirkt; 2) weeta, kur laſſitaji katrä brihdi warr dabbuht leeneht un 3) tahds wihrs, kas ar ne-apnikkuſchu prahtu katru grahamatu ſanemtu un isdohtu.

Woi dauds tahdi Latw. graham. krahjumi par Kurſemmi un Widſemmi atrohnahs un kã ar ſcho leetu weizahs, to ne ſinnu ſkaidri pateikt. Ruhdsam, lai Uwiſes ſinnas iſkaiſtu par to, kã tahdahm draudſehm, kur jaw irr cetaiſhts grahamatu krahjums preefſch tappinaſchanas, eet ar grahamatu tappinaſchanu laſſiſchanu, kas pee tam labs, kas nelabs israhdiſees, un kã tahda leeta pareiſi cetaiſama. Buhtu zitteem par labbu zekka-rahditajahm. Stahſtiſchu druſzin no muhſu grahamatu krahjuma. Behrnajä gaddä (1860) zeen. Barons par 25 rubl. daſchadas grahamatas preefſch laſſiſchanas ſapirke. Taggad jaw par 40 rubl. lihds 200 grahamatas eegahdadas un 40 laffitaji ſaradduſchees. Katrs laſſitajs maſſa par gaddu 25 kap. Lihds ſchimtä puſelihds gahjis. Zerram, ka us preefſchu wehl labbaki ar ſcho leetu ees.

Brihw drikkelt.

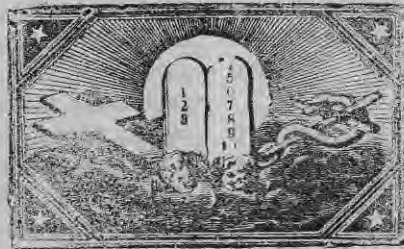
No juhrmallas-gubernements augſtas waldiſchanas puſſes: Collegienrath G. Blaeſe, Cenſor. Jelgawä, tai 16. Januari. 1861.

No. 7.

Uwischu

Basnizas

Nr. 2.

peeliffumä.

sinnaä.

1861.

Zannas sinnaä.

No Ruzzawas. Bezza gadda gallä, tai 14tä Dezemberi, Ruzzawas un Swentajas draudfes mahzitajs Ludwigs Melwelle scho pafauli atstahje. Nelaikis pagahjuschs trihs gaddos leelä meefas wahjibä un flimmibä wahrge. Bij aridsan aisepehrojä waffarä Wahsemme, Wirtemberges Kehnia walsti, Wildbahdes pilfatä, — fur tanni fittä wesselibas awota uhdeni masgajees. Gan pahrnahze jo mundris un spehzig; tomehr ne bij us ilgu laiku. Tad nu pehdigi Deews zaur swehtu weeglu nahwi wissahm winna zeeschanahm gallu darrija. Treschdeenas rihtä wehl drusku ehdeena baudijis, staigaja par sawu istabu; bet prett pufedeenu sahze suhdsetees, ka flikti paleekoht, fajutte jaw patä, ka nu pehdiga stundina tuwojahs. Peefauze sawu paligu, zeen. Schulmanna mahzitaju, kas jaw gadskahtu Ruzzawas un Swentajas draudse strahda. Schulmanna mahzitajam tad pehdigus wahrduä un sawas wehleschanas par sawu draudsi un par saweem ihstneekem isteize un tad ar Tehws-muhs Deewu peeluhdis, pulkstens 12tös pufedeena sawu garru islaide. Dhtas nedekas zettortdeena winna meefas us kappaduffu guldinaja. Zeels lauschu pulks no Latweeschu un Wahzu draudfes bij fapulzejees un feschi mahzitaji bij fabraukufchi. Mahzitaja muishä zeen. Nihzas mahzitajs janku Wahzu lihka runnu turreja, nelaika mahzitaja peederrigus ar Deewa wahrdeem meerinadams. Basnizä, fur lihkis tappes eenefts, eekam to kapsehtas melwi (pagabbä) guldinaja, pehz nodseedatas dseefmas (wezzä ds. gr. 500 ds.) zeen. Schulmanna mahzitajs Latweeschu spreddiki teize par tahs paschas dseefmas wahrdeem: „Zuhs mihlus, Deews lai swehti un sawas rohkas flehds.“ Behz tam kahduä pantus no Wahzu dseefmas us 4

balsim Ruzzawas skohlas behrni dseedaja; tad nahze Leepajas Latweeschu mahzitajs preeksch altara un nolassija kahdu ihpaschi us scho deenu rihmetu gaxu dseefmu. Tad dseedaja us wairak balsim to Wahzu dseefmu: „Kä schè dufs faldi, wissi tee mirroni“ 2c. 2c., un tad kahpe us kanzeli Leepajas Wahzu zeen. mahzitajs, kas par teem Bibbeles wahrdeem no 1 Mohs. gr. 48 nod. 21 p. Israels fazzija us Zahsepu: „Reds, es ne mirstu, bet Deews buhs ar jums,“ spehzigu un firdigu Wahzu spreddiki teize, kurrä winsch to wajaschanu: „Kaph; tizzigais warr drohschi un preezigi nomirt?“ us tschetrohm wihschm gaischi israhidija. Behz tam dseedaja skohlas behrni atfal diwi perichas no tahs dseefmas: „Kristus peezels sawus mirronus,“ tad zeenigs Grohbinas prahwests swehtischanu nodseedaja. Nu nehme lihki un to dseefmu dseedah „Ar Deewu, mihki raddini,“ to aieneffe us kapsehtu. Nelaikis paliffe 57 gaddus weze; 34 gaddus winsch Ruzzawas draudsi par dwehjeles gannu bijis, un no Deewa ar gaischu prahnu apdahwinahts, sawä draudse tizzigi un ruhpiigi bij strahdajis. Zaur winna gahdaschanu feschas nowadda (pagasta) skohlas, fur mahza lassischanu un rohkas rakstus, Ruzzawas draudse zeltas. To preeku winsch gan ne peeredseja, jebichu deesgan par to publejahs, ka teem Luttera tizzibas laudim Palangas pagastä, kas tam Pohku Grahwam Tischkewizam peeder un pee Swentajas basnizas peekriht, skohla buhtu zelta tappufe. Ruzzawas draudse ar pateizigu firdi peeminn sawu nelaika mahzitaju, kas ne ween eeksch garrigahm leetahm winnu waddons bijis, bet ir eeksch laizigahm wajadsibahm ar sawu gudru padohmu allasch bij gattaws, teem palihdscht. Ir tahdu ne truhlst, kas tam mihlam nelaikim ne ween par winna padohmu, bet aridsan par publiu un

palihdfigu rohku tenzina un par winnu Deewu luhdi. Lai Deews dohd fawam wihna kalna strahdneekam weeglu duffu kappinà un preezigu uszelschanu pastara leelà deenà. Chr. S.

No Subbates draandfes. Lai 13tā Juhli 1860 pehz pufzdeenas us muhsu pufsi pamafam fawilfahs tumfchi pehrfona padebbeschi, kas faulei no-eijohd palikke arweenu beesaki un tumfchaki, tā ka jaw ittin flaidri warreja nomanniht, ka us nakts buhs ittin bahrgs laiks. Tikko pulkstens 11 bij noftittis, tad fazehlahs leela wehtra kas mahkonus stipri lohziya, un pehz to usnahze stiprs nu smags leetus, kas us semmi fraumehm fkehje. Bet tad arri nahze tuhda diwi stipri spehreeni weens paklat ohtra, tā ka jaw bij jabihstahs, ka nu labbi ne buhs. Un tā arri bij. Jo abbi schee spehreeni bij eespehruschi Witteneim-Suffejas polwerki, ko Willkupperi sauz, rijās, kas tuhda gaischās leesmās eefahze degt, tā ka us glabbschanu ne dohmaht ne warreja. Ta pascha pagasta fshohlas-nams stahw turpat tiklai kahdas pufsohtru simts sohlu no tahm rijahm, un kad nu nehmahs tas falmu juntā ar tahdu leelu leesmu degt, tad arri ugguns gahsahs us fshohlas nammu ar tahdu warru, ka dohmajam, nu wihs buhs pagallam. Bet tas fideschehligs stiprais Deews patā nahze par paligu mums un isglahbe muhs. Jo winfch pagreefe wehju no zittās pufses, tā ka nu tahs leesmas dsinne us lauku, fur nekahda fshahde ne warreja notikt, tā ka weens turpatt klahst stahwedams jauks leelā schkuhnis palikke no leesmahm ne aistittis. Bet tiklai pee paschahm rijahm klahst bij uskrauta malka, kahdas 40 affis; ta fadegge un tik kahdu masumu isglahbe. Geksch fshohna (weedarba) bij tihri jauna wehtijama maschine, un fshohlmeistera 2 kalli ratti un wagarām jaunās kaltās lammanas, kas wihs bes glahbschanas fadegge. Skahde bij wisseem fcheem, bet jo wairak zeenigam lungam. Jo zaur scho nelaimi Barons bij palizis tai polwerki bes rijahm, un kullams laiks jaw klahst. Ko nu lai darra? Ta wezza rija bij no nededfinateem keegeleem muhreta, un tadeht tas stulmis palikke, bet tomehr no tahs degschanas stipri eewainohstā, tā ka, — ja to gribbeja us teem pascheem muhkeem ustaisiht, bij dauds peeweschanas un darba. Turklahst wehl tahs wezzas

rijās bij par dauds majās bijuschās, tā ka nu, ja par jaunu winnās gribbeja pahrtaisiht, wajadseja leelakas peelaist. Tadeht Barons fa-ajzinaja wifus fawus faimneekus un usrunnaja winnūs, woi wiiani apneintohs winnam tahs rijās tuhda palihdseht ustaisiht. Tē nu ar preeku warr apleezinahrt, ka no wisseem faimneekem, kas bij sagahjuschi, neweens ne bij Runga prahtam pretti, bet itt wihs zil spehdami fawam lungam pee tam palihdseht apsohlijahs. Un to wiini ar isdarrija, lai gan tas wiianem grubti nahze tahdā stiprā darba laikā wifsu kas wajadfigs peemest un tohs stiprakus strahdneekus laist. Zaur scho wifsu pagasta labfirdigu paligu muhsu rijās ahtri tikke gattawas, tā ka pehz pfauschanas laika atkal warreja kult. — Bet mihslee lassitaji, ko juhs gan dohmajeet par scho leetu, ka schee laudis fawam lungam parahdijahs tik paklausigi? Es falku: mihslestiba atkal mihslestibu radda. Jo redseet, schis Barons ar irr bihs fawam pagastam ihstais tehws jaw daschā weetā, fur winnam palihdsibas wajadseja. Tā winfch fawam pagastam fshohlu un fshohlmeisteri jau wairak tā 29 gaddus no fewis ween irr apgahdajis un ir wehl taggad to usturr. Kad muhsu mallā preeksch 12 gaddem bij tas leelais babs un arri schis pagasts leelōs un grubtōs fshohna parraddōs eekritte, tad lungs isglahbe to pagastu no pehdigās nihlschanas leelu naudū preeksch ta aiskildams. Tē nu redseet, ka ta labba-darrifchana, ko mehs zitteem darram, mums pascheem par labbu nahst. Ko mehs schē dschwodami sehjam, to paschu mehs arri pfaujam. — Mehs to stahstam ne tamdeht, ka mehs ar to gribbetum leelitees, ne, nebuht, bet kristigas mihslestibas preezigus auglus israhddami gribbam paschubbinahrt, arri weens ohtru mihsleht eeksch Jesus Kristus.

Jannis Teikan.

Suffejas pagast. fshohlmeistera.

Wesselibas drauga padohmi.

Wehl par behrnu-fanehmejahm jeb wezzahm mahtehm.

Latur. Nwischu 26tā Ari., 103schā loppā 1860, jau minneju, zil derriga behrnu-fanehmeju fshohla irr un lai ne bihsstahs tai fshohlā ismahzitees.

Kaut nu arri taggad redsams, ka seewinas, man-
nu padohmu pallausdamas, irr gahjuschas us Zel-
gawu un mahzabs ar preezigu firidi, tad tatschu
wehl atleekabs runnaht par teem, kas sawas seewi-
nas dsemdechanas laika pehz wezzu wezzahm eera-
schahm labbaki ustizz kahdai nemahzitari wezzenei,
ne ka ismahzitari behrnu=fanehmejai.

Zkatträ prahtigs zilweks, kad ko prahtä nem-
mahs darriht, papreelsch prassitees: kapehz tä un
ne zittadi darrihschu? un kad to leetu buhs gruntigi
no wissfahm puffedem apluhkojis un apdoh-
majis, tad to darrihs, kas pascham wairak par
labbu nahk un labbakus auglus nese. Kas
zittadi mehds darriht, kas gan naw prahtigs zil-
weks, bet tiklai pusfokhla lehzeis, kas siwenu gribb
maifa pirkt, us labbu laimi ko usnemdamä. Kad
nu tas irr taifniba (ko neweens prahtigs zilweks ne
noleegs), tad taggad warresim prassitees:

**Kahda behrnu=fanehmeja buhs wairak der-
riga par paligu pee dsemdechanas, woi is-
mahzita, woi nemahzita?**

Augsta waldischana eezehle Zelgawä (kä jau senn
wissä pasaulä) ffohlu, fur behrnu=fanehmejas is-
mahza pats Kursemmes dakteru wezzakais, wirs,
kas firmu galwu ar gohdu peedfihwojis un dauds
dauds gaddus ne ween wissu kahrtu zilwekeem par
paligu bijis, bet arri dauds behrnu=fanehmejas is-
mahzisis un pasaulä israidijis. Tahm schinni ffoh-
lä rahda ne ween seewischka kaulus un pee usschelta
seewischka meefas wissas pee dsemdechanas waija-
dsigas pantas, kä dabba pee dsemdechanas darbo-
jabs, zil daschadi behrninsch dsemde gull, kä tas
ikkatä gullä zaur lauleem teek dsihts, kä pee schihs
woi tahs buhschanas rohkas japeeleek un japaalihds;
bet arri mahza, kä daschadas wainas buhs kohyja-
mas pee mahtes un behrna, un eerahda ischkirt un
pee laika pasiht tahs wainas, fur ne drihkt gaidiht
un laiku aiskaweht, bet fur jafanz bes lawefcha-
nas daktera lungs. Tahdas leetas pee dsihwa zil-
weka wissas ar azzin gan naw redsamas, bet tahs
ja-eeimahza ne ween ffohlä, bet arri dsemdechaju nam-
mä zauru gaddu, un abtrakti ne islaisch mahzelli, ka-
mehr ta scho ammatu gruntigi un zaur zaurim
proht. Tiklai tahdas seewas mahza, kas irr
saprattigas, ar wehrigu galwu un mundru prahtu,

kas mahk lassiht, us sawu paschu-rohku jau gaddu
gaddeem irr darbojuschabs ar scho ammatu un kas
gohdigi, ustizzigi dsihwo. Weidscht winnahm
wehl dohd wissas waijadsigas ammata leetas un
mannu Latweeschu walloda farakstite mahzibas
grahmatu, kas tahdahm mahzitam behrnu=faneh-
mejahm ir pehz pabeigtas ffohlas buhs ustizziga
wadditaja un padohma deweja.

Kad taggad esmu isstahstijis, kä behrnu=faneh-
mejas ismahza, lai tahs warr gruhtä un bailigä
dsemdechanas stunda ihstu un pilnigu padohmu un
paligu pee wissfahm dsemdechanahm doht bes
mahtes un behrnina maitaschanas, — tad taggad
tewi, mihtais lassitajs, prassichu: kurrä awotä
tawas nemahzitas wezzas=mahtes irr smeclu-
schas sawu sapraschannu un gudribu un woi
tahs warr buht labbakas par mahzitam behr-
nu=fanehmejahm?

Tawu atbildschannu gan sinnu. Szaziff tä:
„Mufu sinnama un aprasta wezza=mahte jau gad-
du gaddeem irr prahtigi un laimigi palihdschuse wif-
sam pagastam; kapehz taggad jaunu behrnu=faneh-
meju aizinahht? Ja arri kahds behrns buhtu pohstä
gahjis jeb mahte mirruse, tad tatschu wezza mahte
naw wainiga; Deews tä irr gribbejis, — Deewam
prettim turretees irr grehks, — Deews wissu labbu
par mums dehma un gahda.“ —

Bet es tewim falku: Naw teefa! Deews tiklai
teem palihds, kas ne turr rohkas flehpi, bet kas
sawu prahtu, — scho leelu un jauku Deewa dah-
wanu, — apdohmigi un ar pateizigu firidi walka.
Täpat kä Deews apfirguschcem sahles audsina un
irr wehlejis pee ismahziteem zilwekeem padohmu un
paligu mehleht (Sibraka gudr. grahm. 30, 15 un
38, 3, 4.), täpat arri pee dsemdechanas breefmahm.
Augstas ffohlas ismahzihts dakteris labbaki un lai-
migaki ahrstehs, ne kä kaut kahds nemahzihts labb-
darris jeb pahrgudrs sinnatneeks un puhfchtotais.
Warr gan kuhht, ka nemahzita wezza=mahte pee lab-
bas un kabrtigas dsemdechanas mahk behrnu fa-
nemt un aplohyt. Bet — ko ta darrihs pee gruht-
tas, ne-isdewigas dsemdechanas, kad behrns schkehr-
fam gull, jeb kad tas nahk ar kahjahm jeb dubbultä
gullä? Woi ta sinnahs pee laika atrast un is-
chkirt kahdu buhschannu tikpat labbi kä ismahzita

feewa? Woi sinnahs, kas jadarra pee affinu pluh-deem, pee wiltigahm, krampigahm sahpehm un rausstifchanahs, pee daschadahm dsemendes un ohtras-puffes wainahm, pee sibdala-drudscha un karsona, jeb kad nahwes meegâ peedsummis behrns kuh's us-mohdinajams u. t. j. pr. — Ko darrihs tahda nemahzita feewina, kad nu ihstens glahbschanas laiks aiskawehts, jeb kad daktera fungu ne warr dabbuht? — Kad winna bailiga un fewim ne ustizzahs, tad tuppehs rohkas salikkuse pee dsem-detajas weetas un fazzih's: lai nu stahw Deewa rohka; bet pahrgudra un drohfscha buhdama bahba taggad pehz wezzu paganu eerafschahm ar aplanu, ne-apdohmigu buhschannu bes prahta un sinnafschanas sawas rohkas peelee un daschadus warras un pohsta darbus padarra, komehr mahte un behrnin'sch nobeigti. Woi schâ woi tâ, — arween ne buhs labbi. — Kad gruhtas jeb ne-isdewigas dsem-deschanas pirmas s'imes ne passihst pee laika, kad wehl warretu glahbt, tad arri aiskawehts to ihstenu laiku un pehzaki peefaukts daktera fungs ar behdigu firdi atsihs, ka — par wehlu! —

Bet daud'reis nemas ne warr preeksch laika sinnaht, woi dsem-deschana buhs weegla woi gruhta. Gesahkumâ rahdahs wijs labbi un tatschu pehzaki eet lohti gruhti. Kad nu to ne warr preeksch laika sinnaht, tad ifkatrai gruhtai feewai wajjaga apgahdaht tahdu waligu, kas pee wissfahm, ir pee gruhtahm dsem-deschanahm, buhs derrigs, bet ne ween tur, fur warrbuht labbi un weegli ees.

Kad zilweks tâ nodohmahs un tâ darrihs, tad tas sawu no Deewa dohtu prahtu pareisi walika, un tad warr bes bailehm zerroht, ka arri schehlig's Deews swehtih's scho ruhpiqu un apdohmigu gahdashannu.

Dr. L. v. D.

Sluddinaschanas.

Tanni nakti no 27ta us 28tu Dezemberi Krowna-Witzawas Greesu saimneekam Dahwan Seegrinam no stakka isagti 4 sirgi: 1) bruhna Eehwe ar bleffi peere un passaklahja balta un sibwa, 7 gaddu wezza, 50 rubl. wehrta; 2) bruhns firgs, 12 gaddu wezz,

ar masu bleffiti peere, bes kahdahm s'imehm, 50 rubl. wehrts; 3) behra Eehwe, pascha audsinata pa Zeh-labeem buhs tschetru gaddu wezza, widdisckliga no auguma, bes kahdas s'imes, libds 80 rubl. wehrta; 4) behrs firgs, ne wissai leels, 5 gaddu wezz, bes kahdahm s'imehm, 60 rubl. wehrts. Kas par scheem s'rageem skaidru stannu warr doht un eerahdih't kâ dabbujami, dabbuhs 30 rubl. pateizibas naudas, un lai peeteizahs Leela Swehtes muischâ.

1

Pehz Kursemmes zeeniga Gubernatera funga wehleschanas 727 tschetwertu rudsu un 139 tschetwertu meeschu no teem pee Erzogamuischas, Kapskalna, Wistal-muischas un Jelgawas wirtschapsfunga muischas peederigahm magastuehm wairakfohlitajem taps pahrdoh'ti. No Erzogamuischas pagasta teefas ta pirma sohli-schanas deenu us **3scha**, un ta ohtra pahrfohlischanas deena us **6to Webruari 1861** irr nolikta, fur tee pirzeji pee Erzogamuischas pagasta teefas warr fapulzi-natees, un fur arridsan tabs klastakas sinas par scho pahrdohschannu ifkatrai deena warr dabbuht sinnaht.

Erzogamuischas pagasta teefa tanni 7ta Januari 1861. (Nr. 12.)

Da peena-pahrdohschana

eelsch Mas-Versteli un Leel-Zwirndeni, irr no Jahneem dabbonama. Tee, kas griibetu to nemt, lai peefakkahs pee **Rundal-Wirfites** muischas waldischanas, jeb Jelgawâ pee rahtsfunga Neumanna, Gsera eelâ.

3

Dsimts muischâ **Betaizie**, Kownas Gubernementi Schwantes aprinkl, eelsch Lignes basnijas draudses, ar lahdeem 70 puhra-weetahm isehjuma, — tohp ar wissu pee wirtschaytes wajjadstigahm leetahm us 3 jeb 6 gad-deem us arrenti dohta. Klastakas sinas dabbohn sinnaht tanni muischâ pee

3

von Lukowska funga.

Us zekka no Tuffumes libds Jelgawai irr iskrittuse beitele ar weschu. Kas to atraddis un nodohs Jelgawâ Leelajâ eelâ, Malmgrena nammâ, dabbuhs labbu pateizibu.

1

Tanni sluddinaschanâ eelsch Latweeschu Awisehm Nr. 51 un 52 jalassa; ka tee Leel-Gezawas kroggi un ta Klawa meschalunga muischâ ne taps 5ta **bet pirm-deen' tanni 6ta Webruari 1861** schê us arrenti isfohtiti.

2

B r i h w o r i e s t.

No jubrmallas-gubernementi augstas waldischanas pusses: Collegionath G. Blaeser, Jenser. Jelgawâ, tal 16. Januari 1861. No. 8.